

آرمان بلند «پتروفن»

روح نوآوری در کالبد صنایع کهنسال کشور دمیده می شود

محمد
شریعتمداری

مدیرعامل گروه صنایع
پتروشیمی خلیج فارس

ایران تنها سه دهم درصد است. از همین روست که بسیاری از صاحب نظران با نگرانی از خطر افول صنایع ملی در گردباد رقابت جهانی سخن می گویند، این جمله که «صنعتی که به تغییر فناورانه تن ندهد، محکوم به زوال است» به ترجیع بند همایش ها و نشست های تخصصی تبدیل شده است.

«پتروفن» اما تریبونی پرتین برای کسانی است که ریشه های کندی اقتصاد و صنعت کشور را در «تغییرگریزی» و ساختارهای سخت و منجمد می بینند. اکنون، پس از سه تجربه گذشته، پتروفن به نهالی بالنده بدل شده است؛ نهالی که مهندسان، پژوهشگران و فناوران، آرزوی دیرین پیوند عمیق میان صنعت و فناوری را به شاخه های آن سپرده اند.

پتروفن با شعار والای «مسیر نوآوری صنعت پتروشیمی» بر این باور پای می فشارد که کلید بقا و موفقیت شرکت ها در جهان امروز، در توجه و سرمایه گذاری بر فناوری نهفته است. آنچه این نهال جوان را در مدت کوتاهی بالنده و ریشه دار کرده، اعتماد گسترده صنعتگران و شرکت های دانش بنیان است که پتروفن را پلی برای ورود صاحبان ایده و ابتکار به دنیای عظیم صنعت نفت، گاز و پتروشیمی می بینند.

در این میان، همراهی مشفقانه و مصمم کانون های علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت نفت و دانشگاه های بزرگ کشور، امید به بلوغ و پویایی این تجربه ارزشمند را دوچندان کرده است. انتظار می رود فعالان و مهندسان شرکت های دانش بنیان از فرصت کم نظیری که پتروفن برای رفع فاصله صنعت و فناوری فراهم کرده، بیشترین بهره را ببرند. مایه امید است که جایزه نوآوری به عنوان محور این رویداد فناورانه، در مسیر ۴ ساله خود به جایگاهی ملی رسیده و محرک رقابت علمی چشمگیری در میان تولیدکنندگان صنعت پتروشیمی شده است؛ جایزه ای که فلسفه آن بر اشتراک گذاری دانش، تبادل اندوخته های علمی و تعمیق ساخت داخل استوار است.

پیام پتروفن روشن است: راه توسعه و تحول صنعت ایران از دل اکوسیستم نوآوری می گذرد. اکنون صنعتگران و متخصصان ما در نقطه ای حساس ایستاده اند؛ نقطه ای که باید گفت وگوها از سطح توصیه های کلی فراتر رفته و به سازوکارهایی منجر شود که فرهنگ نوآوری را در ساختار صنایع مادر کشور -- بویژه صنعت پتروشیمی -- نهادینه سازد.

در عصری که قطب های صنعت و تجارت جهانی بر بال های فناوری های نوین اوج می گیرند و قله های توسعه را یکی پس از دیگری فتح می کنند، اولین جوانه های حرکت فناورانه در صنعت پتروشیمی ایران نیز شکوفا است.

«پتروفن» که امروز نامی آشنا برای صنعتگران و اهل فناوری است، چهار سال پیش با آرمان بلند «پیوند صنعت پتروشیمی و فناوری» پا به عرصه نهاد و در سایه استقبال چشمگیر فعالان علمی و اقتصادی، توانست سومین گام خود را به سوی چشم انداز «توسعه فناورانه» با استحکام بیشتری بردارد؛ آن هم با عملیاتی کردن ارتباط میان تولیدگران و صنعتگران حوزه پتروشیمی و شرکت های دانش بنیان.

از نگاه بزرگان فناوری، «پتروفن» پاسخی است به نیاز دیرینی که سال ها در هیاهوی مسائل اقتصادی فراموش شده بود: ضرورت درک عمیق سیاست گذاران از مفهوم «توسعه فناورانه» و دمیدن روح نوآوری در کالبد صنایع کهنسال کشور.

باید اذعان کرد، امواج فناوری های نوین به بسیاری از صنایع بزرگ ما نرسیده است. بسیاری از مجموعه های عظیم همچنان با پلتفرم ها و زیرساخت های سنتی فعالیت می کنند و بی اعتنا به آنچه در اتاق های طراحی و توسعه رقبا جهانی می گذرد، محصولات سنتی خود را روانه بازار می کنند.

به باور نخبگان، آنچه امروز صنعت ایران بیش از تغییر در تجهیزات و ماشین آلات (تغییر سخت افزاری) نیاز دارد، دگرگونی در نگرش مدیریتی است. عقب ماندگی های موجود بویژه در آمارهای کاهش رشد، افزایش هزینه تولید و نزولی شدن منحنی سودآوری تا حد زیادی ناشی از نگرش های سنتی مدیریتی است.

نگران کننده تر آنکه هنوز مفاهیمی چون «رنجیره ارزش» برای طیفی از مدیران صنعتی، مقوله ای غریب است و بودجه و اعتبار چندانی برای تحقیق و توسعه (R&D) اختصاص نمی یابد؛ در حالی که متخصصان به صد زبان تأکید کرده اند که تحقیق، توسعه، ابداع و نوآوری حلقه مفقوده اصلاح ساختار اقتصادی کشور است. با وجود تمام توصیه ها، فاصله میان مراکز علمی و تحقیقاتی با میدان های تولید همچنان پابرجاست و جایگاه طراحی و نوآوری در ساختار صنایع کشور چندان برجسته نیست. مقایسه های جهانی نشان می دهد شرکت های بزرگ دنیا حدود ۵ درصد از سود سالانه خود را صرف تحقیق و توسعه می کنند، در حالی که میانگین این رقم در

«پتروفن»
تریبونی
پرتین برای
کسانی است
که ریشه های
کندی اقتصاد
و صنعت
کشور را در
«تغییرگریزی»
و ساختارهای
سخت و منجمد
می بینند

